

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lv dovici || De Ponte Vallis-|| Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-|| libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

§. 1. Præscribitur correctionis methodus, ne ultra limites feratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

1. Reg. 2. 29

Monitio in
efficax non
sufficit.Hom. 1. de
verb. Isaia.
g Iosua. 7. 11

h Mat. 18. 15

Dei & pro-
ximi inu-
viam suam
cepit.

1 Gen. 4. 9.

Serm. 5. de

Ioan. Bapt.

Chryso. hom.

vlt. in. 1. Co.

k Eccl. 17.

12.

Hom. 7. in

Iosue.

I.
a Epb. 6. 9.

DEVS : f magis honorasti filios tuos, quam me : magis scilicet sollicitus eras, ne tuorum honor aliquod hac correptione detrimentum incurreret: quam vt peccatum tolleretur. Vt hinc discas te non explere muneris tui partes molli adhibita correptione; quando illa non prodest: sed actiorem rigidiorēq; esse adhibendam, & virgam exerendam: ne tibi culpa imputetur; ac proinde de te familiaq; tua vindictam Deus exigit. Recordare, inquit S. Chrystomus, olim, solo Achan peccante, dixisse Deum, *g peccauit Israel, & prauaricatus est pactum meum; & vnus ob noxam in plurimos flagellum exeruisse: eò quòd periculum esset commune: quia peccatum, pestis instar est: quæ omnes inficit in communitate, nisi correctio obstat.*

DENIQUE si Deum plus, quàm te ipsum; & proximum, sicut te ipsum, ames; vterque hic amor stimulat ad eundem corrigendum. Hinc etiã Christus Dominus, dum fraternæ correctionis præceptum promulgaret, hisce verbis vsus legitur: *h si peccauit in te frater tuus, corripe illum, nõ dixit in te quasi ad sola peccata in te commissa, iniuriasq; proprias duntaxat correctio, se extenderet; cum multò magis ad peccata in Deum, & proximos commissa spectet. Sed motiuum zelumq; correctionis ostendit; calcarq; tibi addere voluit, vt peccatum proximi, velut rem ad te spectantem, sumeres. Si enim Deum verè amares; & vnum cum ipso per amorem existeris: peccatum in Deum admissum, in te etiam admissum censebis: & quasi in te solum admissum corrigere & corripere debes, & similiter si proximum sicut te ipsum dilexeris, illius damnum ac detrimentum, tuum item existimare debes; & quæ admodum proprium tuum auertere omni ope conaris: ita & illius amoliri debes studere, ne dixeris cum Caino: *innum custos fratris mei sum ego?* hoc nõq; vt obseruat S. Bernardus, non à fratris ore procedit; sed inuidi & crudelis inimici, cum: *k vnique* (vt docet Eccles.) *mandauerit Deum de proximo suo: ac fraternum sit, non sinere fratrem perire. Ne existimes, inquit Origenes, te culpæ expertem, si dixeris: Quid ad me, si peccet alter? perinde enim est, ac si caput pedi diceret, quid mea refert, si tu vulnereris, modò ego integrum & inspes existam? sed insignis hic est error, cum membri vnus scabies & læsio vniverso corpori grauis sit & noxia, ni per correctionem punitionemque citius tollatur.**

§. I. Prescribitur correctionis methodus, ne ultra limites feratur.

AT quoniam Domini saculares ira perciti, grauius in corrigendo, & grauius etiam in castigando, puniendoq; delinquere solent: pauca hæc illis in familiæ gubernatione, obseruanda sunt. Inprimis consiliu illud Apostoli exactè seruare contendant: *a remittentes, minas: non, vt easdem penitus dimittant; sed vt nimium rigorem & excessum moderentur: sicut*

etiam

etiam Ecclesiasticus suadet, dicens: *b noli esse sicut leo in domo tua, euertens domesticos tuos, & opprimens subiectos tibi.* Id est: noli tyranni instar, imperium ac dominium exercere; animo crudelitatem spirante: domum furibundis clamoribus, mandatis intolerabilibus, horrendis iniuriis, & castigationibus inuitatis replendo: nam hoc non familiam conseruat, sed euertit, tibi que ipsi non parum damni adfert: cum quæ tua sunt destruas. Caue, ne te *leonem* exhibeas, sed *hominem*: ac memineris *cin spiritu lenitatis* te regere ac corrigere debere, cum in eadem delicta incidere & ipse possis. Aequum quidem ac iustum est, minas & verbera intentare, seruorum id exigente duritia ac pernicacia: at tum eo procedas oportet modo, quo Apostolus ad Corinth. est vsus: *d quid (inquit) vultis: in virga veniam ad vos; an in charitate & spiritu mansuetudinis: virga castigationis (ait Sanctus Thomas) & charitas ac mansuetudo erga subditum, sibi inuicem non aduersantur, sed potius interius sunt tanquam coniunctæ valde sorores. Et Sapiens ait: qui parcat virga, odit filium suum: qui autem diligit illum, instanter erudit. Et si Apostolus in virga correptionis eisdem visitans seueritatem exterius ostenderet: internum charitatis & benignitatis spiritum non exueret. At externus hic seuerior vultus à subditi dispositione potius, quam superioris voluntate nasci debet. Atque idcirco. Apostolus ait: quid vultis? quasi dixerit: vobiscum dispicite, vtrum horum cupiatis: nam à vestra id voluntate pendet, si vos ipsos emendaueritis, & culpam sustuleritis: non erit necesse cum virga me ad vos descendere, sed cum spiritu mansuetudinis: at, si rebelles exiteritis, & in peccato obdurati: virgam me adhibere oportebit. Atque ita, cum spiritus lenitatis non fuerit ad famulum puniendum sufficiens, iungenda est caritati virga seueritatis, ad occurrendum peccato, daninumque reparandum. Vt enim obseruat Sapiens: *f seruus verbis non potest erudiri ad emendationem: quia, quod dicit, intelligit: & respondere contemnit.* Hoc est, quamuis quid imperes, probe intelligat: non ideo tamen eadem exequitur, nisi pœnarum eum metus coërceat. Atque idcirco eleganter Sanctus Bernardus Eugenio Pontifici scribit, *ament te domestici tui, si non, facito vitimeant.* Egregia sane illa est regula, quam circa hoc Ecclesiasticus præscribit, dicens: *g cibaria, & virga, & onus asino, panis, & disciplina, & opus seruo,* quasi dixerit: eodem modo cum seruo agendum, atque cum equo vel asino agitur, cibus quidem illi ad vires corporis conseruandas suppeditandus, sed & opus præscribendum, ne otio diluat, & inertie se dedat: sed laborando, Domino sit utilis, disciplina denique & correctio adhibenda: *seruo, inquit, maleuolo tortura & compedes.* hoc est: si pernicax contumaxue, herò imperanti parere detrectarit: ad tormenta ac pœnas procedendum, claustris & carceribus coërcendus: quo rebellis eius durities dignis puniatur supplicijs.*

b Eccl. 4. 35.
Lenitas in
correptione.

c Gal. 6. 1.

d 1. Cor. 4. 21.

In eum locum.

e Pro. 13. 24.

Seueritas
non voluntaria sit, sed
coacta.

f Pro. 29. 19.

Lib. 4. de
consid. prope
finem.

g Eccl. 33. 25.

Timeat, qui
nescit amare.

h. Verf. 30.

Sine culpa
tua corrige
alienam.Cauenda
subditorum
exacerbatio.
i. Verf. 31. &
6. 7. u. 23.Domini fi-
delium eli-
gant dispen-
sationem.
o Exod. 8.
18.

Mox autem hunc rigorem moderatus, subiungit: *h non amplifikes super omnē carnem. Verum sine iudicio nihil facias graue.* Quasi diceret; noli in castigando crudelitatem nimiam præferre, vel excedere in puniendo; sed memineris, seruum tuum ac mancipium eiusdem tecum *carnis* esse: ac propterea cum prudentia humanitateque tractandum: nihil graue in ipsum temerè & inconsideratè statuendo: ne scilicet punitionem turbatus aut iratus, & vindicta appetens animus suggerat; nec iustitiæ & charitatis Christianæ terminos illa excedat: ne dum *alienam* culpam castigas, ipse incidas in *propriam*. Nam aut defectum castigas corporalem, eò quòd in *te* sit admissus; aut culpam in ipsum *DEVM*. Si primum: non minima foret temeritas, impudentiaque, propria culpa alienam, & quidem minorem, alia maiori velle tollere: si enim maledicta, iram, impatientiam, verbaque contumeliosa inter corripiendum admiscueris, aliud non effeceris, quam nouarum in te grauiorumque culparum onus in *DEI* tui seruitio suscipere: quo minores multò corrigas, quas in tuo seruus commisit. Si verò dixeris, crimen in *DEVM* commissum corrigere te velle; non zelus, sed iracundia; non *DEO* gratum, sed offensa noua erit; hoc modo admissum crimen corrigere velle. Nec sanè sapientia fuerit, ita te in corripiendo ac castigando gerere, vt in eo quodammodo, ipse corripi & castigari dignus habearis, ac tantum abest, vt vulnere medicamen ac remedium adhibeas, vt prauo tuo exemplo ipsum deterius reddas; in causa siquidem es, vt seruus tua iracundia in noua incidat delicta, qui tuus excessus, si adeò perniciosus censetur, cum in crimina culpasque vetè admissas animaduertis; quanto censetur magis noxius, si non à veris serui culpis, aut defectibus; sed à praua, aspera, intolerabili, nimiumque præfracta natura tua nascatur: ita namque seruos tuos paulatim peruertis, & è bonis prauos; è fidelibus infidos, & fugitiuos reddis. Hinc subnequit Ecclesiasticus: *is est tibi seruus fidelis, sit tibi quasi anima tua: quasi fratrem sic eum tracta; quoniam in sanguine anima comparasti illum, si leseris eum iniuste, in fugam conuertetur*, atque ita bono, quod ab ipso tibi proueniebat, illius fuga excides. Pravam itaque & duram naturam tuam doma, ne bonos ac fideles seruos amittas, sed potius prudentia tua effice, vt qui mali & perfidi sunt, in melius deinde commutentur.

ALIVD etiam huc in primis spectans documentum, Dominis amplam habentibus familiam, seruandum proponitur: vt scilicet ex vniuerso seruorum numero vnum pluresue seligant, quorum prudentiã probitatemq; iam perspectã habeant: vt in eis, quæ iã diximus; auxilio ipsis sint, cæterorũ curam gerant; vitia illorum impediendo, & bonos mores inducendo: illisq; iniungendo (vt dicebat Moyse Ietro): vt, o *quicquid manus fuerit*, præsertim quæ ad cultum diuinũ spectant, *ad ipsos referant*, quòd melius efficaciusq; remediũ

adhi-

adhibeatur. Illud ipsum consilium S. Bernardus Eugenio Papa Præscripti-
 selige (inquit) ad familiam gubernandam vnum, qui, vt Dominus ait, pfer-
 nus fidelis sit ac prudens, fidelis quidem, ne ipse decipiat; prudens verò, ne de-
 cipiatur. Porro nec hoc suffecerit, si defuerit tertium, ipsa inquam aucto-
 ritas, parum quippe profuerit velle & scire rem disponere, prout necesse
 est, nisi adsit auctoritas, & manus ipsa ad exequendum. Danda ergò illi ad-
 hæc facultas agendi pro libitu. Si verò dixeris rationi consentaneum non
 esse, tam amplam illi potestatem concedi: memento fidelem, qui agere ni-
 hilominus pro ratione volet: attende prudentem, qui agere nihilominus
 pro ratione sciet: sed fidelis hinc solersque voluntas tunc profuerit: cum ei
 assatim suppetet, vnde tota facilitate mancipetur effectui: cunctis ei sine
 cunctatione parentibus. Itaque iste omnibus facienda iniungat: & vni om-
 nes respondeant. Nam si gentilis ille Ægyptius, qui omnibus suis Iose-
 pho traditis ignorabat, quidnam domi suæ haberet, ob singularem, quam
 de fide illius conceperat opinionem; erubescat Dominus Christianus, ser-
 uo Christiano sua non credens, perspecta iã ante illius & fide & prudentia?
 Addit verò idem Sanctus: quamuis in rebus temporalibus ampla hæc ei fa-
 cultas danda sit, domini tamen partes esse, non propterea bonum spirituale
 negligere: multa, inquit, nescias, plurima dissimules; nonnulla obliuiscaris,
 sunt tamen quæ ignorare te nolim; mores inquam & studia tuorum, non
 oportet vitia domus tuæ vltimus scias: quapropter aliis alia dispenset, de
 disciplina tu provide: illud nemini credas; tuum est, ea quæ ad animã spectant,
 non negligere. Quamobrem, etsi ad dominos non spectet per se ipsos puni-
 re; sed castigationis executionem alteri committere; illorum tamen est re-
 prehendere, & commonere: eò quòd maioris illorum verba sint efficaciam,
 propterea necesse fuerit illos, seruorum tanquam ouium suarum defectus
 nosse; vigilis accuratique pastoris officio fungi. (Vnde Sapiens ait) q dili-
 genter agnosce vultum pecoris tui, tuosq; greges considera. quod si feceris, gloria
 sempiternæ coronam adipisceris, propter officium impensum ijs, qui tuæ
 erant curæ concrediti; cum hoc non alijs delegaris, sed ipse tibi assumpseris.
 Ita fecit Booz noster, qui quamuis constituisset aliquem riuuenem qui
 suo nomine messoribus ac seruis præset; illos tamen ipse adire, & suis coram
 oculis, quid rerum agerent, videre voluit. Nam quemadmodum Episcopi
 Ecclesiæ quæ prælati diæceses suas obire ex muneris præscripto tenentur, &
 pecoris sui vultum agnoscere; vt videant scilicet, quomodo curiones, paro-
 chi, ac clerici officio suo fungantur; & cæteros fidelium confirmet ac di-
 rigant; omniumque saluti prospiciant: ita quoque domini saculares suo
 modo visitationem instituant, & singulorum seruorum, cum maiorum tum
 minorum actiones & opera perspiciant, ad bonos in officio confirmandos,

Li. 4. de con-
 prope fin.
 p adar. 27.
 45.

» »
 » »
 Huic aucto-
 ritas concu-
 lietur.
 c c
 c c
 c c

Spiritualia
 per se cu-
 rent.

Tu commo-
 ne, punias
 alius.
 q Pro. 27. 23.
 Eccl. 7. 24.

r Ruth. 2.

Episcopi te-
 nentur vi-
 sicare.

prauos verò reprehendendos & corrigendos. Maiores porro vitent, vt videant, num *fideles* sint & *prudentes*; quomodo data *facultate* vtantur & num suo munere propè fungantur, nullam minoribus iniuriam, aut molestiam exhibendo: minores verò, vt coram cernant, quomodo maioribus *obediant*; & num singuli ea, quæ ex officio incumbunt, debite riteque *exquantur*. Hoc scil. modo ad literam intelligendum est, quod amicus Iob ait *visitans speciem tuam, non peccabis*; speciem inquam domus tuæ: tuam namque visitatione pacem & iustitiam conseruabis; & omnes domestici, tam vxor, quàm liberi & serui, officio suo fungentur, tuamque ad præsentiam ordinatè cuncta fient.

l. Iob, 5. 24.

CAPVT VII.

SINCERITATEM AC PRUDENTIAM IN ALIORUM gubernatione, & commercio simul coniungendas: ne temerè quis iudicet, aut etiam se decipi sinat.

*Sinceritas
prudens*

a Mat. 10. 10

*Preciosū à
vili sep-
randum.
b Ose. 7. 11.*

Columba.

Serpens.

INTER cætera, quæ in familia alicuius directione, & mutuo cum alijs commercio difficilia occurrunt, non potest occupare locum crediderim *sinceritatem* cum *prudencia* nosse coniungere; nimia enim sinceritas & candor decipi solet cum magno prudentiæ præiudicio; & nimia prudentia cautelaque suspecta esse, cum sinceritatis detrimento. Idcirco dominus qui nihil mandauit, quod fieri nõ posset, in Evangelio discipulis ait: *Estote prudentes sicut serpentes & simplices sicut colubæ*; quasi diceret, segregate à serpente & columba pretiosum à vili, & bonum à malo vile & malum reijcite; pretiosum verò & bonum amplectimini, E columba *sinceritatem* accipite & *mansuetudinē*, relicta *ignorantia* & *vecordia*; ne de vobis dicatur, quod olim de Ephraim Oseas: *h sicut columba seducta, non habens cor*; E serpentibus verò accipite *prudentiā*, & *cautelam*: *malitia*, *infricta ac dolo* relictis: aded, vt erga res & personas ad vos nõ spectates, oculos habeatis *colūbinos*, non curiosos vel suspiciosos, sed simplices & candidos; ne scilicet curiosè, temerè, & malitiôsè aliorū vitā inspiciatis & scrutemini: sed quæ in eis videris & auditis sincerè ac leniter, & sine aliqua vestra perturbatione & anxietate pertranseatis: cū ad vos nihil horū pertineat: modò tamen in rebus tum proprijs, tum aliorū, quæ vobis incūbant, ne stupidi ac negligentes fitis, vt eas inspicere & exactè cognoscere non curantes, vos ipsos certissimo deceptionis periculo exponatis: sed in his, astutos potiùs & sagaces imitamini *serpentes*, quos aiūt, *oculos* suos linire ac purificare, vt magis perspica-

ces